

CARE
4 CLIMATE

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE, PODNEBJE IN ENERGIJO

POROČILO SVETOVNE KAVARNE

Dogodek: Podnebni dialog v okviru Podnebnega tedna 2025

Datum: 15. oktober 2025

Lokacija: Ljubljana

Organizator: Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo v okviru projekta LIFE IP Care4Climate

Izvajalec: FaciliTribe z ekipo facilitatorjev

Spremna beseda

Poročilo povzema ključne ugotovitve šestih omizij svetovne kavarne, izvedene v okviru **Podnebnega dialoga 2025**, katerega namen je bil spodbuditi odprt, vključujoč in strokovno podprt razmislek o prihodnosti Slovenije v kontekstu podnebnih sprememb.

Dogodek je potekal v obliki participativnega posveta, kjer so udeleženci iz različnih okolij (strokovnjaki, gospodarstvo, nevladne organizacije, lokalne skupnosti in posamezniki) razpravljali o izzivih in priložnostih podnebne tranzicije.

Zbrani povzetki odražajo **glas javnosti** – njihove skrbi, vizije in predloge za konkretne ukrepe, ki lahko pripomorejo k oblikovanju učinkovite, pravične in vključujoče podnebne politike.

Vsaka miza je obravnavala eno izmed ključnih tem: **energetska prihodnost, podnebno pravičnost, krožno gospodarstvo, promet in mobilnost, pogled v prihodnost ter prilagajanje na podnebne spremembe.**

Povzetki so strukturirani po enotni metodologiji: **Vprašanje – Ugotovitve – Sklep**, s čimer dokument omogoča hitro razumevanje glavnih sporočil in predlogov udeležencev.

Celoten dokument predstavlja osnovo za nadaljnje razmisleke in uporabo pri pripravi **panelne razprave z osrednjo gostjo, prof. dr. Lučko Kajfež Bogataj**, ter pri oblikovanju priporočil za oblikovalce politik.

OMIZJE 1: ENERGETSKA PRIHODNOST

Cilj: Raziskati osebne izkušnje, percepcije in vizije nizkoogljične energetske prihodnosti v Sloveniji.

1. Osebno, vstopno vprašanje

Vprašanje:

Kakšna podpora ali pomoč bi vam osebno najbolj olajšala energetske prenove stavbe?

Ugotovitve:

- Največkrat izpostavljena potreba: **enostavno dostopno sofinanciranje** brez zapletenih postopkov in zahtevne dokumentacije.
- **Strokovna pomoč** na terenu, prilagojena posameznikovim potrebam in okoliščinam.
- Povečan interes za **naravno gradnjo** in okolju prijazne materiale.
- **Izobraževanje in ozaveščanje** o dolgoročnih koristih energetske prenove.

Sklep:

Posamezniki so načeloma motivirani za prenove, a zaznavajo **preveč administrativnih ovir** in **premalo personalizirane strokovne podpore**.

2. Sistematično vprašanje

Vprašanje:

Kako si predstavljate energetske oskrbe Slovenije brez fosilnih goriv, ki trenutno predstavljajo 56 %? Katere kombinacije energetskih virov se vam zdijo najbolj realne in sprejemljive?

Ugotovitve:

- Mnenja **razdeljena**: del javnosti prehod podpira, del ga vidi kot težko izvedljivega.
- **Jedrsko energija** prepoznana kot ključen pogoj za stabilno energetske oskrbo.
- Realističen scenarij: **kombinacija virov** (približno 70 % obnovljivi, 30 % fosilni v prehodnem obdobju).
- **Obnovljivi viri** (sonce, veter, voda) razumljeni kot nujni, a trenutno **nezadostno zanesljivi**.
- Podpora **skupnostnim in lokalnim projektom** (male hidro, sončne, vetrne elektrarne).
- Zavedanje, da bo prehod **kapitalsko in infrastrukturno zahteven**.

Sklep:

Podpora prehodu obstaja, vendar pod pogojem **stabilnosti oskrbe** in **realističnega časovnega okvira**.

3. Vizionarsko vprašanje

Vprašanje:

Kaj bi morali narediti danes, da bi Slovenija postala vzor nizkoogljične družbe v prihodnjih 20–30 letih?

Ugotovitve:

- Poudarjena potreba po **ozaveščanju** in **izobraževanju** od zgodnjega otroštva dalje.
- Zahteva po **politični volji brez vpliva lobijev**, s podporo stroke.
- **Sistemski pristop** mora dopolniti individualne napore.
- Kritika današnje **potrošniške kulture in razvajenosti**.
- Ključni poudarek na **trajnostni mobilnosti** (javna infrastruktura, kolesarske poti).
- Opozorilo: **recikliranje in krožno gospodarstvo** v Sloveniji nista učinkovito urejena.

Sklep:

Družbeni prehod v nizkoogljično prihodnost je pogojen z **vrednotnim in izobraževalnim preobratom**, ne le s tehničnimi rešitvami.

4. Specifično dilema vprašanje

Vprašanje:

Zakaj ste ali niste za vetrne elektrarne v Sloveniji? Katere skrbi ali prednosti vidite pri tej tehnologiji?

Ugotovitve:

- Večina udeležencev **nima dokončnega mnenja** zaradi pomanjkanja informacij.
- Pomisleki: **vpliv na krajino, hrup, okoljski vpliv, neustrezni lokalni pogoji**.
- Podpora: **manjše, lokalne vetrne elektrarne**, če so **strokovno potrjene in lokalno sprejete**.
- Prepoznana potreba po **transparentnosti in vključevanju prebivalcev** v postopke umeščanja.

Sklep:

Sprejemljivost vetrnih elektrarn je pogojena z **lokalnim soglasjem in zaupanjem v stroko**.

Sklepni poudarki prvega omizja

- Prehod v nizkoogljično prihodnost je **mogoč le ob kombinaciji realnih tehnoloških rešitev in družbenega soglasja**.
- Glavna ovira ni odpor javnosti, temveč **neučinkoviti postopki in pomanjkanje zaupanja** v institucije.
- Javnost pričakuje **partnerstvo države z državljani**, ne le regulacijo.
- Ključni mehanizmi: **enostavni postopki, lokalna vključenost, transparentnost in dolgoročno izobraževanje**.

OMIZJE 2: PODNEBNA PRAVIČNOST ZA PREHOD V NIZKOOGLJIČNO DRUŽBO

Cilj: Povezati osebne izkušnje z družbenimi vidiki in politiko pravičnega prehoda.

1. Osebno vprašanje

Vprašanje:

Kaj si predstavljate kot pravičen podnebni ukrep?

Ugotovitve:

- Pravičen ukrep **ne zmanjšuje ekonomskega blagostanja** in je **dostopen vsem**.
- Prispevek mora biti **sorazmeren z zmožnostmi posameznika**.
- Ukrepi morajo biti **vkjučujoči, skupnostno vodeni** in **brez zahtevnega začetnega kapitala**.
- Podpora ukrepom, ki **spodbujajo spremembo navad** in **nagrajujejo manjši ogljični odtis**.
- Poudarjena želja po **enotnih evropskih pravilih** in **zeleni tranziciji delovnih mest**.

Sklep:

Pravični podnebni ukrepi so tisti, ki **ne poglobljajo socialnih razlik** in omogočajo sodelovanje vseh državljanov, ne glede na premoženje ali izobrazbo. Družbena legitimnost ukrepov temelji na **sorazmernosti bremen in univerzalni dostopnosti**.

2. Sistematično vprašanje

Vprašanje:

Če bi morali izbrati en ukrep, ki zmanjšuje izpuste toplogrednih plinov in hkrati pomaga ljudem v stiski, kateri bi to bil in zakaj?

Ugotovitve:

- Največ podpore: **brezplačen in zanesljiv javni prevoz**.
- **Subvencije za energetske obnove** s posebnim skladom za socialno ogrožene.
- **Skupnostna proizvodnja energije** in **bivanjske skupnosti** kot trajnostni modeli.
- **Skupnostne kuhinje** in **povezava države s kmeti** za lokalno oskrbo socialno ranljivih.
- Ključno vodilo: **ukrepi, ki hkrati zmanjšujejo izpuste in blažijo socialne stiske**.

Sklep:

Pravični ukrepi združujejo okoljske in socialne cilje. Ljudje podpirajo rešitve, ki **ne kaznujejo revnih**, temveč omogočajo **dostojno življenje z manjšim**

ogljčnim odtisom. Socialna pravičnost je razumljena kot predpogoj za uspešen zeleni prehod.

3. Vizionarsko vprašanje

Vprašanje:

Kako ukrepi za energetske prehod ali nizkoogljčno družbo trenutno vplivajo na vaše vsakdanje življenje?

Ugotovitve:

- **Povečani življenjski stroški**, zlasti za energijo.
- Občutek, da **subvencije koristijo premožnejšim** (npr. električna vozila).
- **Občutek izključenosti** iz tranzicije zaradi zapletenih postopkov.
- **Birokracija** in dolgotrajni procesi odvračajo ljudi od sodelovanja.
- Ukrepi niso usklajeni z **dejanskimi življenjskimi pogoji** večine gospodinjstev.

Sklep:

Energetski prehod prebivalci dojemajo kot **nepravično porazdeljen** – koristi so skoncentrirane pri bogatejših, stroški pa bremenijo vse. Za vzpostavitev zaupanja so potrebni **transparentni postopki** in občutek, da spremembe resnično vključujejo vse sloje družbe.

4. Dodatno vprašanje – informacije in vključevanje

Vprašanje:

Kje in kako naj prebivalci pridobijo uporabne in razumljive informacije, ki jim pomagajo sprejemati trajnostne odločitve (npr. nakupi, potovanja, izobrazba)?

Ugotovitve:

- Predlagani viri:
 - **Internet** in **državni/lokalni mediji** z jasnimi in preverjenimi vsebinami.
 - **Enotna spletna točka** z vsemi informacijami o subvencijah in možnostih sodelovanja.
 - **Fizična obvestila na domove** in **brezplačna telefonska številka** za individualna vprašanja.
 - **Predstavitve v lokalnih skupnostih** – vključevanje občin, gasilcev, CSD.
 - **Socialna omrežja** kot kanal za širjenje uporabnih informacij.

Sklep:

Dostop do jasnih in verodostojnih informacij je ključen za sodelovanje prebivalcev. Trenutno je informacijski prostor **razdrobljen in nepregleden**, zato ljudje iščejo **enotno, zanesljivo in osebno prilagojeno komunikacijo**. Brez učinkovitega obveščanja tudi najboljši ukrepi ne dosežejo svojega namena.

Sklep drugega omizja

Udeleženci razprave pojmujejo podnebno pravičnost kot **ravnotežje med okoljsko odgovornostjo in socialno varnostjo**.

Prehod v nizkoogljično družbo mora biti **družbeno vključujoč, ekonomsko sorazmeren in komunikacijsko pregleden**.

Glavni skupni poudarki:

- Pravičnost pomeni **enak dostop**, ne le enake obveznosti.
- Okoljska politika mora biti **socialno integrirana** – povezovati prevoz, stanovanja, energijo in prehrano.
- Ljudje so pripravljeni sodelovati, če razumejo koristi in se počutijo vključene.

Sklepno: podnebni prehod bo uspešen le, če bo razumljen kot **skupen projekt družbene solidarnosti**, ne kot tehnična ali fiskalna naloga države.

OMIZJE 3: KROŽNO GOSPODARSTVO

Cilj: Raziskati vsakdanje navade, ovire in sistemske možnosti za zmanjšanje odpadkov.

Ključna ugotovitev:

Udeleženci so poudarili, da glavni izziv krožnega gospodarstva **ni v pomanjkanju ozaveščenosti**, temveč v **ekonomskih in sistemskih pogojih**, ki trenutno bolj spodbujajo potrošnjo kot ponovno uporabo.

Potrošniki delujejo v logiki **udobja, cene in časa**, medtem ko okoljski vidik pri odločanju ostaja drugotnega pomena. Ključ do sprememb vidijo v kombinaciji **finančnih spodbud, sprememb družbenih norm in dostopne infrastrukture za popravila, izposajo ter ponovno uporabo**.

1. Osebno vprašanje

Vprašanje:

Zakaj se raje odločite za nov nakup kot popravilo?

Ugotovitve:

- Odločitve so večinoma **ekonomsko pogojene** – novi izdelki so pogosto cenejši od popravil.
- Popravila zahtevajo **čas, trud in znanje**, rezervni deli pa so težko dostopni.
- Storitev popravil je **draga**, kar odvrča potrošnike.
- Novi izdelek pogosto pomeni **statusni simbol** ali **osebno nagrado**.
- **Oglasi in spletna dostopnost** spodbujajo impulzivno potrošnjo.
- Novi izdelki so pogosto **tehnološko naprednejši in energetske učinkovitejši**, kar krepi argument za nakup novega.

Sklep:

Potrošniki se za nove izdelke odločajo predvsem iz **ekonomskih in psiholoških razlogov**, ne zaradi pomanjkanja okoljske zavesti. Dokler bo **popravilo dražje in manj udobno** kot nakup novega izdelka, bo krožno ravnanje ostalo izjema, ne pravilo.

2. Sistematično vprašanje

Vprašanje:

Kaj bi morali storiti, da bi bilo odpadkov čim manj (davčne spodbude, javna naročila, raziskave)? S katerimi ukrepi?

Ugotovitve:

- **Davčne olajšave** za storitve popravil in **znižani DDV** za okolju prijazne izdelke.
- **Boni za popravila** in spodbude za ponovno uporabo izdelkov.
- **Financiranje centrov ponovne uporabe**, knjižnic stvari in delavnic za popravila.
- Uvedba **merjenja "odpadnega odtisa" podjetij** in obveznega poročanja o količini odpadkov.

- **Spodbujanje trajnostne embalaže** in kaznovanje neustreznega ravnanja z odpadki.
- **Izobraževanje otrok** ter krepitev družbenih norm, ki nagrajujejo trajnostno vedenje.

Sklep:

Za prehod v krožno gospodarstvo je ključno, da se **popravilo in ponovna uporaba finančno izplačata**. Trajnostno vedenje mora postati **ekonomsko racionalna izbira**, ne moralna dolžnost. Potrebna je kombinacija **davčnih spodbud, izobraževanja in družbenega pritiska** v smeri trajnosti.

3. Vizionarsko vprašanje

Vprašanje:

Kako si predstavljate trajnostno in krožno gospodarstvo v Sloveniji leta 2030–2050, kjer odpadki skoraj ne nastajajo?

Ugotovitve:

- Vizija vključuje **trgovine brez embalaže, trajnostne novogradnje** in **lokalne dobavne verige**.
- **Samozadostna energetska in prehranska oskrba** postane standard.
- Potrošniki **zavestno izbirajo slovenske in trajnostne izdelke**.
- **Lokalna proizvodnja in kratke verige** postanejo temelj ekonomije.
- Prisotna skrb, da bo **prehod prepočasen**, če ne bo **politične in gospodarske podpore**.

Sklep:

Udeleženci verjamejo v realno možnost prehoda v krožno gospodarstvo, a le, če bo **trajnost postala strateški nacionalni cilj**, podprt z naložbami in politikami. Brez **močne institucionalne podpore** ostaja vizija odvisna od posameznikov in lokalnih pobud.

4. Dodatno vprašanje – prehrana in globalni trgi

Vprašanje:

Kako lahko zmanjšamo vpliv nakupov preko globalnih platform za hitro potrošnjo? Kaj bi vas prepričalo, da izberete slovenske proizvode?

Ugotovitve:

- Ključni dejavniki odločanja: **cena, kakovost in sledljivost izdelkov**.
- Predlogi:
 - **Višje carine** ali davki za nizkocenovne uvožene izdelke.
 - **Jasna označitev slovenskih proizvodov** in **promocija lokalnih blagovnih znamk**.
 - **Večje zaupanje v kakovost** domačih izdelkov prek certifikatov.
 - **Transparentnost dobavnih verig** in komunikacija o izvoru izdelkov.
 - Poudarjena potreba po **višjem življenjskem standardu**, da kakovost prevlada nad ceno.

Sklep:

Potrošniki bi pogosteje izbirali slovenske izdelke, če bi imeli **finančne zmožnosti** in **zaupanje v njihovo kakovost**. Globalna konkurenca bo ostala prevladujoča, dokler se **domača ponudba ne bo pozicionirala kot kakovostna in etično boljša izbira**.

Sklep tretjega omizja

Krožno gospodarstvo prebivalci razumejo kot **kombinacijo ekonomskih spodbud, kulturne spremembe in infrastrukture**, ki omogoča ponavljanje uporabe namesto zavržka.

Trenutno sistem **nagrajuje potrošnjo** in **kaznuje popravila**, zato so spremembe nujne na **davčni, izobraževalni in infrastrukturni ravni**.

Skupni poudarki:

- Glavni vzvod ni v ozaveščanju, temveč v **spremembi ekonomskih pravil igre**.
- Trajnost mora postati **privzeto racionalna odločitev**, ne prostovoljna izjema.
- Ključna je **družbena norma ponovne uporabe**, podprta z lokalnimi storitvami in dostopnostjo.

Sklepno:

Krožno gospodarstvo je v očeh udeležencev **potrebna evolucija sistema**, ne zgolj vedenjska sprememba. Le z usklajenimi ekonomskimi spodbudami, politično voljo in kulturnim preobratom lahko postane realnost, kjer »odpadki« postanejo **vrednostni vir**, ne breme.

OMIZJE 4: PROMET IN MOBILNOST

Cilj: Spodbujati refleksijo o vsakdanji mobilnosti in viziji trajnostnega prometa.

1. Osebo vprašanje

Vprašanje:

Kaj bi vas spodbudilo k manjši uporabi avtomobila? Kakšne so alternative?

Ugotovitve:

- **Boljši javni prevoz** z večjo povezanostjo, dostopnostjo in zanesljivostjo.
- Uvedba **enotne vozovnice** in nižjih cen za javni prevoz.
- Spodbujanje **kolesarjenja, deljenih prevozov** in **prevozov na klic**.
- Pozitivni primeri: **Bicikelj, Sopotnik, Avant2Go** – modeli, ki dokazujejo uporabnost trajnostnih alternativ.

Sklep:

Ključni motivator za zmanjšanje uporabe avtomobila je **zanesljiv, dostopen in finančno konkurenčen javni prevoz**. Posamezniki so pripravljeni spremeniti navade, če sistem ponudi **realne, udobne in varne alternative**.

2. Sistematično vprašanje

Vprašanje:

Kako bi morali graditi kolesarske in peš poti, da bi jih uporabljalo čim več ljudi?

Ugotovitve:

- **Varne, fizično ločene kolesarske poti**, povezane z lokalnimi središči in kraji.
- **Dobra osvetlitev, vzdrževanje in kontinuiteta poti** so ključni za redno uporabo.
- **Izobraževanje uporabnikov** in **promocija kolesarjenja kot vsakodnevne prakse**.
- **Finančne spodbude** (npr. subvencije za nakup koles, delodajalske nagrade).
- Potreba po **zakonodajni poenostavitvi postopkov** za gradnjo kolesarskih in pešpoti.

Sklep:

Kolesarjenje postane množična izbira šele, ko je **varno, priročno in družbeno podprto**. Kakovostna infrastruktura mora biti povezana, premišljena umeščena in podprta z **izobraževanjem ter finančnimi spodbudami**.

3. Vizionarsko vprašanje

Vprašanje:

Kako si predstavljate mobilnost v Sloveniji v prihodnosti? Kako bi zmanjšali tovarni promet?

Ugotovitve:

- **Zmanjšanje tovarnega prometa z višjimi dajatvami** in preusmeritvijo na **železnico**.
- **Zaprta mestna središča** za osebna vozila ter razvoj **P+R sistemov** (parkiraj in se pelji).
- Razvoj **deljenih prevozov** in spodbujanje **električne mobilnosti**.
- Potreba po **boljši prometni kulturi** in **ozaveščanju voznikov**.
- Vizija: **mestna središča brez hrupa in emisij**, s prioritetami za pešce, kolesarje in javni prevoz.

Sklep:

Trajnostna mobilnost prihodnosti temelji na **kombinaciji javnega prevoza, deljenih sistemov in preusmeritve tovarnega prometa na železnico**. Udeleženci vidijo prihodnost mest kot **čiste, mirne in dostopne skupnosti**, kjer je avtomobil le ena od možnosti, ne norma.

4. Dodatno vprašanje – ukrepi

Vprašanje:

Če bi ukinili povračilo kilometrine, katere alternative bi najbolj izboljšale vaše življenje in spodbujale trajnostno mobilnost?

Ugotovitve:

- **Spodbujanje dela na daljavo (od doma)** kot trajna možnost.
- **Finančne ugodnosti** za trajnostne oblike prevoza (kolo, javni prevoz, souporaba vozil).
Podpora življenju izven mest z boljšo prometno povezanostjo in lokalnimi storitvami.
- **Krepitev lokalne samooskrbe**, da se zmanjšajo potrebe po dnevnih migracijah.

Sklep:

Ukinitev kilometrine bi bila sprejemljiva le, če bi jo spremljali **konkretni alternativni ukrepi**, ki ljudem omogočajo enako ali večjo kakovost življenja. Ključ je v **uravnoveženju mobilnosti, dela in bivanja**, ne v kaznovanju vožnje.

Sklep četrtega omizja

Udeleženci razprave so promet in mobilnost prepoznali kot **osrednji element kakovosti življenja in okoljske odgovornosti**.

Sprememba navad ni mogoča brez **zanesljivega javnega sistema, dostopne infrastrukture in politične usklajenosti ukrepov**.

Skupni poudarki:

- Javnost si želi **manj avtomobilov in več izbire** – ne prepovedi, temveč kakovostnih alternativ.
- Ključna pogoja: **zaupanje v javni prevoz** in **povezanost urbanih in podeželskih območij**.

CARE
4CLIMATE

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE, PODNEBJE IN ENERGIJO

- Trajnostna mobilnost ni le prometna, temveč **družbena in ekonomska sprememba.**

Sklepno:

Prehod na trajnostno mobilnost bo uspešen le, če bo **udobnejši, cenejši in bolj dostopen** od obstoječih vzorcev vožnje z avtomobilom. Mobilnost prihodnosti v Sloveniji mora postati **storitev, ne privilegij.**

OMIZJE 5: POGLED V PRIHODNOST

Cilj: Razviti vizije in rešitve za osebni, družbeni in sistemski prispevek k podnebni nevtralnosti.

Skupni povzetek

Udeleženci si želijo prihodnost, kjer bo **Slovenija energetske učinkovita, socialno pravična in okoljsko odgovorna**, z dostopnim javnim prevozom in obnovljivimi viri energije.

Glavne ovire so **birokracija, kratkoročni interesi kapitala, pomanjkanje jasne strategije in šibka ozaveščenost**, a obstaja močna volja za spremembe.

Za uspeh podnebne nevtralnosti je ključno, da **država vzpostavi zavezujoč sistem odgovornosti** – jasne cilje, spremljanje izvajanja in posledice, če ukrepi niso doseženi.

1. Osebno vprašanje

Vprašanje:

Kako si predstavljate svoje vsakdanje življenje v Sloveniji leta 2030, 2040, 2050 v kontekstu podnebne nevtralnosti?

Ugotovitve:

- Potreba po **jasni definiciji pojma podnebna nevtralnost**.
- Prihodnost z **manj avtomobili na fosilna goriva**, več **javnega prevoza in energetske učinkovitosti, samozadostnimi domovi** (fotovoltaika, toplotne črpalke, izolacija).
- **Izboljšana infrastruktura**, učinkovitejša reciklaža in **zmanjšanje embalaže**.
- Poudarek na **tehnološkem napredku** pri shranjevanju energije.
- Prisotna **skepsa glede vpliva posameznika**, če industrija ne spremeni svojih praks.
- Poziv k **nacionalni strategiji, neodvisni od političnih ciklov**.

Sklep:

Udeleženci prihodnost razumejo kot **kombinacijo tehnološkega napredka in kulturne spremembe**, vendar menijo, da brez jasne državne strategije posameznik sam ne more doseči bistvenega vpliva. Ključni pogoj napredka je **stabilna, dolgoročna usmeritev države**.

2. Sistematično vprašanje

Vprašanje:

Katere ključne ovire je treba premagati, da dosežemo podnebno nevtralno družbo, in kako lahko različne skupine prebivalcev prispevajo k temu cilju?

Ugotovitve:

- **Glavne ovire:**
 - Birokracija, nejasna zakonodaja in pomanjkanje nacionalne strategije.

- **Kapitalski interesi in kratkoročno razmišljanje** gospodarstva.
- **Visoki stroški zelenih tehnologij** in premalo spodbud.
- **Odpor do sprememb** in pomanjkanje zaupanja v nove tehnologije.
- **Prispevek družbe:**
 - Sprememba miselnosti in več ozaveščenja.
 - **Strokovna podpora in pravičnejše subvencije.**
 - **Digitalizacija** in boljša povezanost.
 - Krepitev **javnega prometa** in dostopnih trajnostnih rešitev.
- **Sistemske kapitalizem** in potrošniški način življenja se prepoznavata kot temeljna ovira.

Sklep:

Za doseg podnebne nevtralnosti je nujna **transformacija vrednot in ekonomskega sistema**, ne le uvedba novih tehnologij. Udeleženci poudarjajo, da morajo ukrepi preseči retoriko »zelenega kapitalizma« in postati **dejanski družbeni dogovor o odgovornosti**.

3. Vizionarsko vprašanje

Vprašanje:

Kakšna bi bila vaša idealna vizija Slovenije kot družbe, ki je podnebno nevtralna, socialno vključujoča in trajnostno usmerjena?

Ugotovitve:

- Vizija vključuje **okoljsko odgovorno, digitalizirano in krožno družbo**, ki temelji na **obnovljivih virih energije** (sonce, hidro, veter, jedrska).
- Država, kjer se **reciklira skoraj vse**, izdelki so **trajni, popravljivi in lokalno proizvedeni**.
- **Učinkovit javni promet**, pogostejše **delo od doma** in infrastruktura prilagojena prebivalcem.
- **Potrošnja se zmanjšuje**, kakovost življenja pa ostaja visoka.
- Ključna vrednota: **odgovorna miselnost**, ki presega individualne interese in postavlja **skupno dobro v ospredje**.

Sklep:

Idealna prihodnost je družba, kjer **trajnost ni alternativa, ampak norma**. Slovenska vizija podnebne nevtralnosti temelji na **ravnotežju med tehnologijo, pravičnostjo in kulturo odgovornosti**.

4. Dodatno vprašanje – Podnebni zakon

Vprašanje:

Kaj bi moral vsebovati Podnebni zakon?

Ugotovitve:

- **Jasno opredeljeni cilji, kazalniki in odgovornosti** – kdo je odgovoren in v kakšnih rokih.
- **Nagrajevanje in sankcije**: posledice, če ukrepi niso izvedeni.

- **Zavezujoča strategija** z vmesnimi točkami napredka ("mora biti izvedeno").
- **Kontrolni mehanizmi** – check-listi, protokoli, spremljanje izvajanja.
- **Subvencije** za energetske sanacije, železnice in trajnostno mobilnost.
- **Obvezna reciklaža, pravica do popravila, lokalna hramba energije.**
- **Vseživljenjsko izobraževanje** o učinkoviti rabi energije za vse starostne skupine.

Sklep:

Podnebni zakon mora biti **izvedbeni in zavezujoč**, ne deklarativni. Udeleženci ga razumejo kot **osrednje orodje odgovornosti države in družbe**, ki določa jasne cilje, časovne roke in posledice neizvajanja ukrepov.

Sklep petega omizja

Udeleženci Mize 5 so prihodnost opisali kot **mrežo povezanih ukrepov, vrednot in odgovornosti**, ki zahtevajo sistemski preobrat.

Podnebna nevtrálnost ni le energetska cilj, temveč **družbeni projekt**, v katerem imata **zaupanje in pravičnost** enako težo kot tehnologija.

Ključna skupna misel:

Podnebna politika bo uspešna le, če bo postala **stalni državni konsenz**, ne pa predmet političnega nihanja.

OMIZJE 6: PRILAGAJANJE NA PODNEBNE SPREMEMBE

Cilj: Povezati osebne izkušnje z razvojem vizij in rešitev za osebni, družbeni in sistemski prispevek k podnebni nevtralnosti.

1. Osebno vprašanje

Vprašanje:

Katerih negativnih vplivov podnebnih sprememb se najbolj bojite?

Ugotovitve:

- **Vpliv na zdravje:** več bolezni, alergij in toplotnih udarov.
- **Znižanje kakovosti življenja:** izguba zim s snegom, prevroča poletja, povečano število insektov in mrčesa.
- **Naravne nesreče:** poplave, suše, neurja in požari so prepoznani kot realna grožnja.
- **Podnebne migracije** in povečani socialni pritiski.
- Strah pred **novimi boleznimi** in nestabilnostjo ekosistemov.

Sklep:

Udeleženci podnebne spremembe dojemajo kot **neposredno grožnjo zdravju, varnosti in kakovosti življenja**. Občutek negotovosti je visoko prisoten, predvsem zaradi občutka, da sistemske zaščitne politike za zdaj **ne dohajajo hitrosti sprememb**.

2. Sistematično vprašanje

Vprašanje:

Na katerih področjih bi morali najprej ukrepati?

Ugotovitve:

- **Kmetijstvo in upravljanje z vodo:** nujna vlaganja v **namakalne sisteme** in prilagoditev pridelave.
- **Premik fokusa** z individualnih ukrepov na **regulacijo industrije** in večjih onesnaževalcev.
- **Učinkovit javni prevoz**, zlasti **zanesljive železniške povezave** (npr. Ljubljana–Maribor v eni uri).
- Kritika **kapitalističnega modela nenehne rasti**, ki je v nasprotju z omejenostjo naravnih virov.
- Poziv k **spremembi potrošniške kulture** in preoblikovanju vrednot – narava pred kapitalom.

Sklep:

Prilagajanje na podnebne spremembe zahteva **sistemski preobrat v vrednotah in prioritetah**: od rasti k ravnovesju, od individualnih gest k **regulaciji industrijskih in gospodarskih praks**. Brez jasnih pravil in vlaganj v infrastrukturo ostaja odziv Slovenije prepočasen.

3. Vizionarsko vprašanje

Vprašanje:

Kaj bi lahko storili sami in kakšno podporo potrebujete?

Ugotovitve:

- Posamezniki že izvajajo **trajnostne prakse**: ločevanje odpadkov, samooskrbo, varčevanje z viri
- Občutenje, da **posamezna dejanja niso dovolj**, če gospodarstvo in politika ne sledita.
- Potreba po **ozaveščanju širše družbe** o realnih posledicah podnebnih sprememb.
- Poudarek na **vplivu regulative gospodarstva**, saj industrija povzroča največji delež emisij.
- Želja po **več strokovne podpore in koordinaciji** na državni ravni.

Sklep:

Udeleženci prepoznavajo osebno odgovornost, vendar opozarjajo, da ima največji učinek **kolektivno in sistemsko delovanje**. Brez usklajene podpore države, gospodarstva in skupnosti posameznik ne more doseči bistvenih rezultatov. Prilagajanje mora postati **skupen projekt družbe**, ne osebna dolžnost.

Sklepno šestega omizja

Udeleženci razprave razumejo prilagajanje na podnebne spremembe kot **vprišanje preživetja in družbene odgovornosti**, ne le okoljske politike.

Potrebna je **premik iz kriznega odzivanja v dolgoročno načrtovanje**, ki vključuje celoten sistem – od kmetijstva in industrije do izobraževanja in infrastrukture.

Skupni poudarki:

- Glavna grožnja: **nepripravljenost sistema na ekstremne razmere**.
- Ključni vzvod: **sprememba vrednot**, kjer narava postane temelj družbenih odločitev.
- Ljudje so pripravljeni sodelovati, če vidijo, da **njihov trud spremljajo resni institucionalni ukrepi**.

Sklepno:

Prilagajanje na podnebne spremembe ni več izbira, ampak nuja. Udeleženci verjamejo, da bo uspeh mogoč le z **usklajenim delovanjem posameznikov, države in gospodarstva**, ki postavi **blaginjo ljudi in narave pred kratkoročni dobiček**.

CARE
4CLIMATE

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE, PODNEBJE IN ENERGIJO

Zaključna izjava

Podnebni dialog v okviru Podnebnega tedna 2025 je pokazal, da so prebivalci Slovenije pripravljeni na spremembe, če jim sistem ponudi jasne, pravične in izvedljive poti.

Razprave šestih omizij so razkrile skupno željo po družbi, ki postavlja naravo in človeka v središče razvoja – kjer trajnost ni ovira, temveč temelj napredka.

Zbrane ugotovitve predstavljajo dragocen vpogled v razmišljanja in pričakovanja javnosti ter bodo posredovane oblikovalcem politik kot prispevek k nadaljnjemu oblikovanju ukrepov za podnebno nevtralnost in prilagajanje na podnebne spremembe.

Priprava in izvedba: Enej Gradišek, ekipa FaciliTribe, v sodelovanju z Ministrstvom za okolje, podnebje in energijo v okviru projekta LIFE IP Care4Climate.